

Plan działalności naukowej Instytutu Zachodniego na 2014 rok

Zadania badawcze

Zadania przewidziane do finansowania w 2014 r. są ściśle związane z priorytetowymi celami badawczymi Instytutu Zachodniego. Realizacja zadań polega na prowadzeniu systematycznych prac naukowych poświęconych stosunkom międzynarodowym w Europie, kształtującym je czynnikom wewnętrznym oraz zewnętrznym, ze szczególnym uwzględnieniem Niemiec, ich miejsca i roli w świecie oraz stosunków polsko-niemieckich. O specyfice naukowej Instytutu Zachodniego decyduje interdyscyplinarność podejścia badawczego.

Prowadzone badania podstawowe, dotyczące tematów stałych, wymagających dłuższej perspektywy czasowej, charakteryzują się pogłębioną refleksją analityczną. Instytut jest głównym instytutem niemcoznawczym w Polsce, bada wybrane problemy nieprzerwanie od prawie siedemdziesięciu lat, co sprawia, iż jest on jedynym o tak długiej tradycji. Realizowane są prace analityczne, mające na celu ukazanie i wyjaśnienie genezy współczesnych zjawisk, procesów i tendencji, jak również dokonanie ich oceny i interpretacji. Wyniki tych prac mogą służyć różnym zainteresowanym środowiskom i instytucjom, w tym także praktyce politycznej przy podejmowaniu działań szczególnie w zakresie relacji polsko-niemieckich.

W 2014 r. Instytut Zachodni w Poznaniu będzie realizował 5 głównych zadań badawczych:

1. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech
2. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej
3. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy (w tym Polonia w RFN)
4. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych
5. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych (w tym stosunki transatlantyckie).

W stosunku do roku poprzedniego wprowadzono w planie badawczym ważne zmiany. Dotychczasowe zadanie badawcze „Dzieje najnowsze Niemiec” zostało włączone do zadania badawczego nr 1 i nr 2, zadanie badawcze „Wojna i okupacja 1939-1945” do zadania nr 3, a zadanie „Bezpieczeństwo europejskie” do zadania nr 5.

1. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech

Cel realizacji zadania

Poszerzanie wiedzy dotyczącej zjawisk i przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych w Niemczech. Badania będą dotyczyć:

- w zakresie gospodarczym: rynku pracy, systemu bankowego, inwestycji polskich w Niemczech, czynników wzrostu;
- w zakresie politycznym: systemu partyjnego i zachowań wyborczych, opinii publicznej, współczesnej niemieckiej pamięci zbiorowej;
- w zakresie społecznym: przemian społecznych ze szczególnym uwzględnieniem procesów migracyjnych i demograficznych.
- w zakresie kultury: instytucji kultury i ich funkcji społecznych.

Koordynator: Tomasz Budnikowski

I. Planowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
• M.Tomczak, Kultura cudzoziemców w Niemczech i jej recepcja przez Niemców, NCN
• M. Tujdowski, Ekstremizm polityczny, NCN
Zbiorowe
II. Planowane konferencje
<ul style="list-style-type: none">
• Kultura po przełomie (1990-2010) – doświadczenia niemieckie i polskie; M. Wagińska-Marzec
III. Planowane publikacje
<ul style="list-style-type: none">
• N. Jackowska, Parlament Europejski – pozycja i ewolucja funkcji w polityce Polski i Niemiec, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
• P. Kubiak, Bilans przedterminowych wyborów do parlamentów krajowych w latach 2010-2013, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
• P. Kubiak, Analiza wyborów do Bundestagu, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
• M. Wagińska-Marzec, Pisarze niemieccy wobec zjednoczenia Niemiec, rozdział w monografii: Literatura zjednoczonych Niemiec a tożsamość kulturowa i narodowa, (red.) H. Orłowski
• M. Wagińska-Marzec, Sprawy kultury w zjednoczonych Niemczech (wybrane zagadnienia), artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
IV. Tematy badań analitycznych, biuletynów
<ul style="list-style-type: none">
• M. Götz, Kondycja gospodarki niemieckiej
• P. Kubiak, Wybory do Bundestagu
• M. Nowosielski, Struktura społeczna RFN
• M. Nowosielski, Imigranci w strukturze społecznej RFN
• I. Romiszewska, Istota nadzoru makro- i mikroostrożnościowego. Krytyka koncepcji w Niemczech; Sytuacja finansów publicznych na poziomie krajów federacji
• M. Tomczak, Kultura cudzoziemców w Niemczech i jej recepcja
• M. Tujdowski, Przemiany demograficzne w RFN; Aktywność skrajnej prawicy w Niemczech
• M. Wagińska-Marzec, Przemiany w kulturze zjednoczonych Niemiec
V. Wykonawcy
<ul style="list-style-type: none">
• J. Dobrowolska-Polak
• M. Götz
• N. Jackowska
• P. Kubiak
• M. Nowosielski
• I. Romiszewska
• M. Tomczak
• M. Tujdowski
• M. Wagińska-Marzec

2. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej

Cel realizacji zadania

Celem jest obserwacja, analiza i krytyczna ocena naukowa niemieckiej polityki zagranicznej, zwłaszcza niemieckiej polityki zagranicznej w ujęciu historycznym, roli Niemiec w ramach Unii Europejskiej, w tym wpływu zmieniającej się roli Niemiec na stosunki z Polską, polityka Niemiec w ramach NATO i na płaszczyźnie globalnej, a dalej poszerzenie wiedzy oraz doskonalenie warsztatu badawczego. Badania będą skupione na oddziaływaniu Niemiec w UE, wewnętrznym dyskursie politycznym, przemianach uwarunkowań wewnętrznych polityki zagranicznej Niemiec, stosunkach niemiecko-amerykańskich w kontekście transatlantyckim, polityce bezpieczeństwa Niemiec, międzynarodowych stosunkach gospodarczych Niemiec z uwzględnieniem roli Chin.

Koordynator: Krzysztof Malinowski

I. Realizowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
• K. Malinowski, Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004 – 2013, NCN
• S. Żerko, Pakt Trzech. Z dziejów niemieckiej polityki sojuszy 1939-1941/42, NCN
II. Planowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
• P. Kubiak, Gustav Stresemann (1878-1929). Biografia polityczna, NCN
• S. Żerko, Hitlerowska koalicja. Z dziejów niemieckiej polityki sojuszy 1941-1945, NCN
III. Planowane publikacje
<ul style="list-style-type: none">
• Z. Mazur, Zjednoczenie Niemiec 1989-1990, monografia
• S. Żerko, Pakt Trzech. Z dziejów niemieckiej polityki sojuszy 1939-1941/1942, monografia
• K. Malinowski, Przywództwo Niemiec w Unii Europejskiej i stosunki polsko-niemieckie, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
IV. Planowane konferencje
<ul style="list-style-type: none">
• Niemiecki dyskurs o roli Niemiec w Europie (warsztaty), K.Malinowski
• Niemcy i Polska wobec wyzwań globalnych (konferencja we współpracy z Krakowska Wyższą Szkołą im. Frycza Modrzewskiego, Kraków; Stiftung Wissenschaft und Politik, Berlin); na podstawie wniosku do Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, K.Malinowski
V. Tematy badań analitycznych, biuletynów
<ul style="list-style-type: none">
• J. Kiwerska, Rola Niemiec na arenie międzynarodowej – perspektywa amerykańska
• K. Malinowski, Niemiecka polityka bezpieczeństwa
VI. Wykonawcy
<ul style="list-style-type: none">
• I. Romiszewska
• K. Malinowski
• J. Kiwerska
• S. Żerko
• Z. Mazur

3. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy

Cel realizacji zadania

Poszerzenie wiedzy odnośnie do stosunków polsko-niemieckich w zakresie politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturowym. Będą prowadzone badania nad:

- w zakresie gospodarczym: rynkiem pracy, systemem bankowym, inwestycjami polskimi w Niemczech, czynnikami wzrostu;
- w zakresie politycznym: dziejami okupacji niemieckiej w Polsce, stosunkami politycznymi w okresie powojennym oraz współcześnie, polskimi elitami politycznymi i ich stosunkiem do Niemiec;
- w zakresie społecznym: Polonią i jej organizacjami w Niemczech
- w zakresie kultury: kontaktami polsko-niemieckimi po 1990.

Koordynator: Zbigniew Mazur

I. Realizowane projekty
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
• M. Rutowska, Archiwum II wojny światowej Instytutu Zachodniego (1939-1945), udział. P. Kubiak
• Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej, K. Malinowski (kierownik), udział: Z. Mazur, M. Nowosielski, M.Tujdowski, NCN
• Deutsch-Polnische Geschichte (K. Malinowski, udział)
II. Planowane projekty
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
• Obserwatorium kultury polskiej, M. Nowosielski (kierownik), MNiSW NPRH
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
• B. Rudawski, Konspiracja Wielkopolska 1939-1945, MNSW NPRH
III. Planowane konferencje
<ul style="list-style-type: none">
• Polskie elity polityczne wobec stosunków z Niemcami w ramach Unii Europejskiej (seminarium), K. Malinowski
• Kryzys uniwersytetów w Polsce i w Niemczech (seminarium polsko-niemieckie), A. Sakson
IV. Planowane publikacje
<ul style="list-style-type: none">
• N. Jackowska, Radość i nadzieja, smutek i trwoga – Sobór Watykański II a społeczna rola Kościoła w okresie Polski Ludowej, rozdział w monografii Sensus catholicus. Katolicy świeccy w Polsce Ludowej. Postawy - aktywność – myśl
• N. Jackowska, Krzysztof Skubiszewski – współautor zmian w polskiej polityce wobec Niemiec, rozdział w monografii Między Rosją a Niemcami. Dyplomacja środkowoeuropejska w XX wieku
• K. Malinowski, (współautor S.Garsztecki), Historische Verflechtungen, neue Realitaeten 1945-2012, V Band „Deutsch-Polnische Geschichte, monografia
• M. Nowosielski, Pułapka transnarodowości? Polskie organizacje w Niemczech, monografia
• M. Nowosielski, Odczarowanie polskiej polityki polonijnej, artykuł do czasopisma zagranicznego
• M. Nowosielski, Sytuacja polskich organizacji w RFN, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
• M. Rutowska, Prace nad przygotowaniem tomu serii Documenta Occupationis pt. Sonderfahndungsbuch Polen (Specjalna księga Polaków ściganych listem gończym),
• M. Wagińska-Marzec, Polsko-niemieckie kontakty kulturalne po przełomie (wybrane zagadnienia), monografia
• S. Żerko, Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1934, monografia
V. Tematy badań analitycznych, biuletynów
<ul style="list-style-type: none">
• M. Nowosielski, Sytuacja polskich organizacji w RFN
VI. Wykonawcy
<ul style="list-style-type: none">
• T. Budnikowski
• M. Götz
• N. Jackowska
• P. Kubiak
• K. Malinowski
• Z. Mazur

- M. Nowosielski
- I. Romiszewska
- M. Rutowska
- A. Sakson
- M. Tujdowski
- M. Wagińska-Marzec
- S. Żerko

4. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych

Cel realizacji zadania

Celem jest zwiększenie wiedzy nt. sytuacji społecznej, gospodarczej i politycznej na tzw. Ziemiach Zachodnich i Północnych w kontekście problematyki migracyjnej i mniejszościowej, w tym: niemieckiego dziedzictwa kulturowego, tożsamości regionalnej na Warmii i Mazurach, mniejszości niemieckiej w Polsce, społeczności Warmiaków i Mazurów, nazewnictwa na Ziemiach Zachodnich i Północnych.

Koordynator: Andrzej Sakson

I. Realizowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
A. Sakson, Tłumaczenie pracy „Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy...” MNSW NPRH
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego, A. Sakson (kierownik), udział: M. Tujdowski, MNiSW NPRH
II. Planowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
M. Wagińska-Marzec, Zmiany w nazewnictwie miejscowości na Ziemiach Zachodnich i Północnych po 1945 r., NCN
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
70 lat Ziem Zachodnich i Północnych w granicach państwa polskiego, A. Sakson (kierownik), NCN
Krajobraz komemoracyjny Ziem Zachodnich i Północnych, Z. Mazur (kierownik), udział: M. Wagińska – Marzec, M. Tujdowski, MNiSW NPRH
III. Planowane konferencje
<ul style="list-style-type: none">
Współpraca województwa zachodniopomorskiego i landu Meklemburgia-Pomorze Przednie w kwestii osiedlania się Polaków na pograniczu polsko-niemieckim (warsztaty), M. Tujdowski
IV. Planowane publikacje
<ul style="list-style-type: none">
A. Sakson, Płynna ponowoczesność : migracje - mniejszości - społeczności postmigracyjne, monografia
M. Wagińska-Marzec, Zmiany nazewnictwa miejscowości na Ziemiach Zachodnich i Północnych po 1945, monografia
A. Sakson, Romowie w Polsce - dyskryminacja, asymilacja czy integracja?, redakcja monografii zbiorowej
A. Sakson, Konflikty na tle etnicznym we współczesnej Polsce, rozdział w monografii Romowie w Polsce - dyskryminacja, asymilacja czy integracja?, (red.) A. Sakson
A. Sakson, Migracje zarobkowe z Polski do „starych” państw UE, artykuł do „Przeglądu Zachodniego“
M. Tujdowski, Polacy na pograniczu polsko-niemieckim, rozdział w monografii (Uniw. Wrocławski)
S. Wojciechowski, Nacjonalizm pogranicza, artykuł do czasopisma krajowego
V. Tematy badań analitycznych, biuletynów
<ul style="list-style-type: none">
A. Sakson, Tendencje autonomiczne na Śląsku, Kaszubach i Mazurach
M. Tujdowski, Migracje na pograniczu polsko-niemieckim
VI. Wykonawcy
<ul style="list-style-type: none">
Z. Mazur
A. Sakson
M. Tujdowski
M. Wagińska-Marzec

5. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych (w tym stosunki transatlantyckie)

Cel realizacji zadania

Celem jest zwiększenie wiedzy na temat szeroko rozumianej aktywności Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych na podstawie analizy i krytycznej oceny naukowej, zwłaszcza wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, stosunków europejsko-amerykańskich, europejskiej polityki humanitarnej, stosunków gospodarczych UE – Chiny.

Koordynator: Jadwiga Kiwerska

I. Realizowane projekty
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
• Strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski, S. Wojciechowski (kierownik), udział: Jarosław Józef Piątek, Joanna Dobrowolska-Polak, Radosław Grodzki, Ireneusz Jaźwiński, Krzysztof Malinowski, Przemysław Osiewicz, Anna Potyrała, Jędrzej Skrzypczak, Artur Wejkszner
• projekt Ost-West Migration in Europa – AWR (A. Sakson, udział)
• projekt Internal and International aspects of terrorism (S. Wojciechowski, udział)
• project Civil Security as a Part of the Security System in the Czech Republic and Poland - Theoretical Conceptualization and the Assessment of Similarities and Differences in a Broader European Context (R. Grodzki, udział)
II. Planowane projekty
Indywidualne
<ul style="list-style-type: none">
• J. Dobrowolska-Polak , Działania stabilizacyjne UE w rejonie bliskiej zagranicy, NCN
• M. Götz , (Po) kryzysowe wyzwania w Unii Europejskiej: koncepcyjne i instytucjonalne, NCN
• J. Kiwerska, Stosunki polsko-amerykańskie po 1989 r., NCN
• I. Romiszewska, Stosunki gospodarcze niemiecko-chińskie jako element relacji Unii Europejskiej z Chinami. Wnioski dla Polski, NCN
• J. Kłoszewski, Europejska służba działań zewnętrznych w relacjach z Stanami Zjednoczonymi, NCN
Zbiorowe
<ul style="list-style-type: none">
• Platforma transatlantycka – aspekt polityczny i gospodarczy. Perspektywy narodowe, J. Kiwerska (kierownik), NCN
III. Planowane konferencje
<ul style="list-style-type: none">
• Polsko-niemiecko-rosyjska konferencja dotycząca stanu wzajemnych relacji i ich perspektyw w ramach współpracy Unia Europejska – Rosja, R. Grodzki
• Bezpieczeństwo Polski we współczesnym świecie, S. Wojciechowski
• Ost-West Migrationen in Europa, 64 Kongres AWR w Poznaniu, A. Sakson
• Strategiczne wyzwania dla państw Unii Europejskiej związane z implementacją, W. Ostant
IV. Planowane publikacje
<ul style="list-style-type: none">
• T. Budnikowski, Płaca minimalna w krajach Unii Europejskiej, artykuł do czasopisma krajowego
• T. Budnikowski, Wybrane instrumenty polityki rynku pracy. Lekcja z kryzysu lat 2008/2009, artykuł do czasopisma krajowego
• J. Dobrowolska-Polak, Polityka międzynarodowych działań humanitarnych, monografia
• J. Dobrowolska-Polak, Działania humanitarne. Operacje pokojowe, interwencje zbrojne, pomoc humanitarna, monografia
• J. Dobrowolska-Polak , Donatorzy międzynarodowej pomocy humanitarnej, artykuł do czasopisma krajowego
• J. Dobrowolska-Polak , German humanitarian assistance, artykuł do czasopisma krajowego
• R. Grodzki, Bilans Partnerstwa Wschodniego i jego perspektywy, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
• R.Grodzki, Siła militarna Unii Europejskiej a dyspersja siły, artykuł do „Reality of Politics”
• J. Kiwerska, Oddalające się światy? Stany Zjednoczone i układ transatlantycki (1989-2012), monografia
• J. Kiwerska, UE jako gracz na arenie międzynarodowej. Partner Ameryki, artykuł do czasopisma krajowego
• W. Ostant, Unia Europejska wobec zagrożenia terroryzmem (od Nicei do Lizbony), monografia
• W. ostant, EUTM Mali 2013 - europejska projekcja siły w regionie Afryki Zachodniej, rozdział

<p>monografii</p> <ul style="list-style-type: none"> • W. Ostant, W poszukiwaniu optymalnej drogi rozwoju - wyzwania stojące przed Polską do 2050 r. w dziedzinie polityki energetycznej, artykuł do „Przeglądu Politologicznego” • W. Ostant, Problem terroryzmu z perspektywy stosunków międzynarodowych – ujęcie algorytmiczne artykuł do „Przeglądu Zachodniego” • I. Romiszewska, Chiny partnerem gospodarczym Unii Europejskiej – Unia Europejska partnerem gospodarczym Chin, artykuł do czasopisma krajowego • S. Wojciechowski, Demokracja i jej zagrożenia, artykuł do „Przeglądu Zachodniego”
<p>V. Tematy badań analitycznych, biuletynów</p> <ul style="list-style-type: none"> • J. Dobrowolska-Polak, Konflikty międzynarodowe, Polskie działania pokojowe • R. Grodzki, Bilans Partnerstwa Wschodniego, Amerykańska pomoc wojskowa dla Polski, Stosunki rosyjsko – niemieckie i rosyjsko – unijne – zasięg zmian, Aktywność Unii Europejskiej w rosyjskiej strefie interesów, • J. Kiwerska, Półmetek drugiej kadencji Obamy – bilans relacji transatlantycznych, Nowe elementy w relacjach transatlantycznych • W. Ostant, Strategiczne znaczenie projektu „islamic pipeline” dla dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego do państwa Unii Europejskiej. • W. Ostant, Najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w dziedzinie polityki energetycznej do 2050 r. • S. Wojciechowski, Bezpieczeństwo międzynarodowe
<p>VI. Wykonawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> • T. Budnikowski • J. Dobrowolska-Polak • M. Götz • R. Grodzki • J. Kiwerska • K. Malinowski • W. Ostant • I. Romiszewska • A. Sakson • S. Wojciechowski

Realizacja planowanych projektów oraz konferencji zależy od uzyskanego dofinansowania. Terminy realizacji poszczególnych działań mogą ulec zmianie.

Opracował:

Dr hab. prof. IZ Krzysztof Malinowski
Zastępca dyrektora ds. naukowych

22.08.2013

Zatwierdził:

Dr Michał Nowosielski
Dyrektor

28.08.2013